

Vergaderjaar 2008–2009

23 432

De situatie in het Midden-Oosten

Nr. 300

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juni 2009

De Kamer is bij verschillende gelegenheden geïnformeerd over de stand van zaken bij de uitvoering van de motie Van Dam/Haverkamp, waarin de regering is verzocht om op korte termijn in VN-verband onafhankelijk onderzoek te bepleiten naar alle gevallen waarin VN-organisaties of internationaal erkende hulporganisaties zoals het Rode Kruis of de Rode Halve Maan, twifelen of het gebruikte geweld tijdens de Gaza-crisis past binnen de verplichtingen en randvoorwaarden die het internationale recht aan gebruik van geweld stelt.

In deze brief wordt de Kamer nader geïnformeerd over de recente ontwikkelingen met betrekking tot de verschillende onderzoeken. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- het rapport van de Commissie-Martin, ingesteld door de Secretaris-Generaal van de VN (SGVN)
- het rapport van de Commissie-Dugard, ingesteld door de Arabische Liga
- de voortgang in de werkzaamheden van de Commissie-Goldstone, ingesteld door de VN-Mensenrechtenraad
- Onderzoek *International Committee of the Red Cross* (ICRC).

1. Commissie-Martin

Zoals in antwoorden op Kamervragen van het lid Pechtold (Aanhangsel der Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 2653) uiteengezet is, heeft de commissie-Martin (*Board of Inquiry*), in opdracht van de SGVN, onderzoek gedaan naar de incidenten gericht tegen VN-bezittingen en -personeel in de periode tussen 27 december 2008 en 19 januari 2009 in de Gazastrook. De *Board of Inquiry* heeft negen incidenten onderzocht waarbij VN-gebouwen (en in één geval een VN-konvooi) betrokken zijn geweest. Op 4 mei 2009 heeft de SGVN een samenvatting met een begeleidende brief aangeboden aan de Voorzitter van de Veiligheidsraad. Het rapport zelf is een intern document van de VN en is niet verspreid.

Op 13 mei jl. heeft Rusland, als Veiligheidsraad-voorzitter verklaard dat:

1. De Veiligheidsraad waardering heeft voor het besluit van de SGVN een *Board of Inquiry* in te stellen en de Veiligheidsraad nota heeft genomen van de bevindingen van de *Board of Inquiry*;
2. de Veiligheidsraad zorg uitdrukt over de bevindingen in het rapport-Martin;
3. de Veiligheidsraad kenbaar heeft gemaakt op de hoogte te willen worden gehouden van de voortgang met betrekking tot deze kwestie voor zover de SGVN dat gepast vindt.

Nederland zal verdere berichtgeving van de SGVN en de Veiligheidsraad over afhandeling van het rapport nauwgezet volgen. De regering acht het van groot belang dat Israel zich constructief opstelt in de vertrouwelijke besprekingen met de SGVN over de uitvoering van maatregelen die Israel betreffen. Voor wat betreft het optreden van individuele Israëlische soldaten, bepleit Nederland voortgezet onderzoek door Israel zelf. De eerste bevindingen van Israëlische onderzoeken hebben geleid tot disciplinaire straffen en tot operationele maatregelen die vergelijkbare gebeurtenissen in de toekomst moeten voorkomen. De regering verwelkomt deze stappen en merkt op dat tot dusver nog niet is gebleken dat ook Hamas bereid is eigen optreden aan onderzoek te willen onderwerpen.

2. Commissie Dugard

De Zuid-Afrikaanse jurist John Dugard heeft leiding gegeven aan een commissie die in opdracht van de Arabische Liga onderzoek heeft gedaan naar eventuele mensenrechtenschendingen en schendingen van het humanitair oorlogsrecht tijdens operatie *Cast Lead*. De Arabische Liga heeft op 7 mei het eindrapport van het onderzoek besproken. De commissie-Dugard concludeert dat het Israëlische optreden in Gaza onzorgvuldig en disproportioneel was, en een misdaad tegen de menselijkheid. Hoewel de missie concludeert dat *Cast Lead* niet bedoeld was om de bevolking in Gaza als groep te vernietigen, meent de missie dat individuele soldaten mogelijk wel die intentie hadden en daarvoor vervolgd kunnen worden. Leden van Hamas en anderen die raketten op Israel hebben afgevuurd dienen volgens de commissie eveneens verantwoordelijk gehouden te worden. Het rapport bevat een aantal aanbevelingen, waaronder verder onderzoek door het Internationaal Strafhof via de VN Veiligheidsraad of advisering door het Internationaal Gerechtshof via de Algemene Vergadering van de VN (AVVN).

Nederland heeft begrip voor de Israëlische onwil om mee te werken met de commissie Dugard: de Arabische Liga erkent Israël immers niet en is derhalve geen onpartijdige speler. Deze uitgangspositie ondermijnt de geloofwaardigheid van de onderzoeksresultaten en de conclusies die hieraan worden verbonden.

3. Commissie Goldstone

Op 3 april is in opdracht van de voorzitter van de VN-Mensenrechtenraad de commissie-Goldstone benoemd op basis van een hiertoe aangenomen resolutie tijdens de negende sessie van de mensenrechtenraad. Naar verwachting zal deze commissie in september van dit jaar rapporteren. Onduidelijk is nog op welke wijze de uitkomsten van het rapport zullen worden behandeld door de Veiligheidsraad en/of de AVVN.

De resolutie die ten grondslag ligt van de commissie is technisch-inhoudelijk slecht geformuleerd, gepolitiseerd en eenzijdig omdat het mandaat van de commissie zich alleen richt op schendingen aan Israëli-

sche zijde. Dit was de reden dat Nederland en de overige EU leden van de mensenrechtenraad zich onthielden van stemming. Inmiddels heeft de heer Goldstone aangegeven zijn mandaat breder te willen interpreteren en ook de rol van Hamas te zullen onderzoeken.

4. ICRC onderzoek

Op 4 juni jl heeft de Directeur-Generaal van de *International Committee of the Red Cross* (ICRC) een rapport overhandigd aan de Israëlische regering over het optreden van het Israëlische leger gedurende operatie *Cast Lead*. Volgens de voor de ICRC gebruikelijke procedure zal ICRC de inhoud van het rapport niet vrijgeven maar bilateraal met Israel bespreken. De ICRC heeft ook de gedragingen van Hamas onderzocht en zal naar verluidt de resultaten van dat onderzoek in de komende weken met Hamas-machthebbers bespreken.

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen